FITXA D'ASSIGNATURA

Personatge i estructura de personatge

PLA DOCENT: Grau en Ensenyaments Artístics Superiors d'Art Dramàtic

ESPECIALITAT: Direcció escènica i Dramatúrgia

CURS: Primer

MATÈRIA: Dramatúrgia

DADES GENERALS

CODI	0119	
NOM	PERSONATGE I ESTRUCTURA DE PERSONATGES	
TIPUS	OBLIGATÒRIA	
CURS I PERÍODE SEMESTRAL D'IMPARTICIÓ	PRIMER CURS – PRIMER SEMESTRE	
CRÈDITS ECTS I NOMBRE D'HORES	3 crèdits ECTS / 75 hores	
DESGLOSSAMENT	TOTAL	75 hores
	Treball pràctic presencial	37,5 hores
	Memòries i lectures	12,5 hores
	Treball autònom	25 hores
PROFESSORAT	Consulteu la web del centre	
REQUISITS PREVIS DE MATRICULACIÓ I ORIENTACIONS	No hi ha requisits previs de matriculació.	

COMPETÈNCIES

MATÈRIA: PRÀCTICA D'ESCRIPTURA DRAMÀTICA																	
ASSIGNATURA	**COMPETÈNCIES**																
	T-01	T-02	T-03	T-07	T 08	T-09	T-12	T-13	T-14	G-01	G-04	G-05	EDD-01	EDD-02	EDD-03	EDD-04	EDD-05
Tema, estructura formal i recopilació de materials	X	X	X		X		X	X		X		X	X	X	X	X	
Llengua parlada vs. llengua escrita	X				X		X			X		X					X
Personatges i estructura de personatfes	X	X	X		X		X	X		X		X	X	X	X	X	
Anàlisi comunicativa del fet escènic	X	X	X		X		X			X		X					X
Anàlisi dramatúrigca: Shakespeare	X				X		X			X		X					X
Anàlisi dramatúrgica: Beckett	X				X		X			X		X					X
Dramatúrgia en l'assaig 1	X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	
Dramatúrgia en l'assaig 2	X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	
Espai. Significació de l'espai	X	X	X		X		X	X		X		X	X	X	X	X	
Temps. Distribució dels materials en continu temporal	X	X	X		X		X	X		X		X	X	X	X	X	

LLEGENDA COMPETÈNCIES:

T-01 Organitzar i planificar el treball de forma eficient i motivadora.

T-02 Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.

T-03 Solucionar problemes i prendre decisions que responguin als objectius del treball que es realitza.

T-07 Utilitzar les habilitats comunicatives i la crítica constructiva en el treball en equip.

T-08 Desenvolupar raonada i críticament idees i arguments.

T-09 Integrar-se adequadament en equips multidisciplinars i en contextos culturals diversos.

T-12 Adaptar-se, en condicions de competitivitat als canvis culturals, socials i artístics i als avenços que es produeixen en l'àmbit professional, i seleccionar els camins adequats de formació continuada.

T-13 Cercar l'excel·lència i la qualitat en la seva activitat professional.

T-14 Dominar la metodologia d'investigació en la generació de projectes, idees i solucions viables.

G-01 Fomentar l'autonomia i autorregulació en l'àmbit del coneixement, les emocions, les actituds i les conductes; mostrant independència en la recollida, anàlisi, i síntesi de la informació, en el desenvolupament de les idees i arguments d'una forma crítica i en la seva capacitat per a automotivar-se i organitzar-se en els processos creatius.

G-04 Comunicar, mostrant la capacitat suficient de negociació i organització de la feina en grup, la integració en contextos culturals diversos i l'ús de noves tecnologies.

G-05 Fomentar l'expressió i creació personal, integrant els coneixements teòrics, tècnics i pràctics adquirits; mostrant sinceritat, responsabilitat i generositat en el procés creatiu; assumint el risc, tolerant el fracàs, i valorant de manera equilibrada l'èxit social.

E.DD-01 Concebre propostes escèniques que fonamenten l'espectacle, generant i analitzant conceptes, textos i imatges i valorant les seves propietats representatives i la seva qualitat estètica.

E.DD-02 Projectar la composició de l'espectacle, utilitzant tots els coneixements estètics i tècnics necessaris sobre els diversos llenguatges que participen en la representació.

E.DD-03 Planificar i conduir el procés general de creació de l'espectacle, aplicant la metodologia de treball pertinent.

E.DD-04 Investigar per a concebre i fonamentar el procés creatiu personal, tant en allò referent a la metodologia de treball com a la renovació estètica.

E.DD-05 Estudiar el fet escènic a partir de diferents mètodes.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

MATÈRIA: DRAMATÚRGIA										
ASSIGNATURA	**COMPETÈNCIES**									
	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9	A10
Tema, estructura formal i recopilació de materials	X	X	X							X
Llengua parlada vs. llengua escrita	X					X				X
Personatges i estructura de personatfes	X	X	X	X						X
Anàlisi comunicativa del fet escènic							X			X
Anàlisi dramatúrigca: Shakespeare	X	X	X		X			X		X
Anàlisi dramatúrgica: Beckett	X	X	X		X			X		X
Dramatúrgia en l'assaig 1	X				X			X	X	X
Dramatúrgia en l'assaig 2					X		X	X	X	X
Espai. Significació de l'espai	X	X	X		X					X
Temps. Distribució dels materials en continu temporal	X	X	X							X

LLEGENDA APRENENTATGES:

A-1 Comprensió dels principals elements de la creació dramatúrgica. Primer des d'una perspectiva teòrica, després des d'un desenvolupament pràctic en exercicis concrets.

A-2 Capacitat de de comprendre, analitzar i desenvolupar l'estructura de temes i subtemes que suporta una obra.

A-3 Capacitat de carregar l'estructura de temes i subtemes amb una àmplia diversitat de materials de tota mena que permetin recobrir l'esquelet estructural bàsic.
A-4 Capacitat de desenvolupar un personatge des de qualsevol punt de vista: biogràfic, històric, psicològic.
A-5 Capacitat d'entendre el valor d'un espai significatiu, amb el que suposa com a modificador de tot el que passa en ell. En la mateixa mesura, incentivació de la inventiva de l'alumne en la recerca d'espais espacialment efectius.
A-6 Capacitat de comprensió dels mecanismes de la oralitat en la realitat quotidiana, des de punts de vista lingüístics, sociolingüístics i psicolingüístics, i capacitat de comprensió de les estratègies de la falsa oralitat del text teatral en els diferents estils que caracteritzen la història del text dramàtic.
A-7 Capacitat de comprensió del fet escènic des de l'inici del procés d'emissió fins a les últimes conseqüències del procés de recepció tenint en compte l'àmbit de la producció, l'àmbit de la creació, l'àmbit dels mitjans de comunicació i l'àmbit sociològic de la recepció pel públic real. És una mirada panoràmica sobre el complet ecosistema teatral.
A-8 Capacitat d'aplicar tots els coneixements adquirits a l'anàlisi de les obres de Shakespeare i Beckett amb l'objectiu no ja d'analitzar-lo des d'una perspectiva escènica (que inclou necessàriament qualsevol altre anàlisi de text -lingüístic, literari, històric, filosòfic, etc.- i el transcendeix) sinó amb la finalitat de dur-lo a escena.
A-9 Capacitat de treballar en condicions d'urgència aportant idees i solucions als problemes que sorgeixin al llarg d'una posada en escena.
A-10 Capacitat de combinar en cada assignatura i en tota ocasió el pensament teòric amb l'activitat escènica pràctica.

BLOCS TEMÀTICS

"Personatge i estructura de personatges" posa en relleu l'element central de tota obra dramàtica que és la del personatge que encarnarà l'actor, que és, dalt de l'escenari i davant de l'espectador, el centre absolut del fet teatral. Aquesta realitat obliga a ser especialment exhaustius pel que fa a la comprensió del personatge i a tot allò que el condiciona, com pot ser la biografia o la psicologia, però també de totes les fórmules assajades al llarg de la història del teatre, des dels grecs a Brecht passant per Shakespeare. Els continguts d'aquesta assignatura giren, doncs, tots al voltant d'aquesta realitat.

1. Personatge com a nòdul conceptual i com a motor de l'acció.
2. El personatge com a element en equilibri entre un passat que el condiciona i un futur que desitja o tem.
3. Biografia entesa no només com a passat sinó com a projecte vital, que inclou el futur i és, per tant, l'element desencadenant de tota acció.
4. La construcció psicològica del personatge: sentiments i emocions, l'altra cara del pensament.
5. El concepte d'estructura de personatges com a sistema d'oposicions.
6. La jerarquia de personatges i funcionalitat d'aquesta jerarquia.
7. El conflicte com a element d'unió o enfrontament entre els personatges.
8. La necessitat del clímax emocional com a element estructural del tempo escènic.
9. La recopilació de materials per a la construcció dels personatges.

ACTIVITATS D'APRENENTATGE I ORGANITZACIÓ GENERAL DE L'ASSIGNATURA

1. Classes presencials teòriques.
2. Exercicis pràctics d'anàlisi dramatúrgica.
3. Lectura d'obres seleccionades que permetran centrar el concepte cabdal de la dramatúrgia.

4. Treball d'anàlisi i debat col·lectiu amb el conjunt d'alumnes.
5. Visionat de materials audiovisuals.
6. Pràctiques de conceptualització dramatúrgica.
7. Pràctiques de seguiment dramatúrgic.
8. Recerca de materials per al coneixement del tema.
9. Recerca de materials per a la creació del personatge.
10. Realització de treballs i memòries.
11. Realització d'exàmens finals i proves escrites.

AVALUACIÓ ACREDITATIVA DELS APRENENTATGES

El sistema d'avaluació és continu, tant pel que fa a les intervencions a classe com pel que fa als treballs pràctics que es demanaran per a complementar l'adquisició de coneixements teòrics. Pel que fa a la part teòrica, al final del semestre es farà un examen per avaluar l'adequada adquisició dels coneixements de l'assignatura. En aquest sentit, es valorarà el domini conceptual dels coneixements teòrics i la capacitat de relacionar els conceptes amb situacions pràctiques. Es valorarà especialment la capacitat d'integrar els coneixements apresos en les altres assignatures del semestre.

Instruments específics d'avaluació que acaben oferint una nota mitja ponderada són:

1. Avaluació contínua pel que fa als exercicis que es demanin en relació amb l'assignatura i la participació de l'alumne en els debats que es generin. 25%
2. Seguiment de les lectures recomanades a través de recensions i el comentari a classe. 25%
3. Realització d'un treball pràctic de final de semestre en el qual haurà d'utilitzar els conceptes i coneixements adquirits. 25%
4. Examen teòric de final de semestre per avaluar la correcta adquisició dels coneixements teòrics. 25%

La nota de cada semestre passa pel filtre del Claustre de Dramatúrgia i Direcció, que reuneix tots els professors de cada nivell de amb el Cap de Departament. I després és ratificada pel Claustre General Semestral que reuneix a tots els Caps de Departament de cada àrea.
Això permet tenir una visió global i personal de cadascú dels alumnes en la globalitat dels seus estudis.

FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA

1. Abellán, Joan: La representació teatral. Introducció als llenguatges del teatre actual. Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Barcelona, 1983.
2. Alonso de Santos, José Luis: La escritura dramática. Editorial Castalia. Madrid 1998.
3. Abirached, Robert: La crisis del personaje en el teatro moderno. Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena de España. Madrid, 1994.
4. Bettetini, Gianfranco: producción significante y puesta en escena. Editorial Gustavo Gili, S.A. Barcelona, 1977
5. Birdwhistell, Ray L.: El lenguaje de la expresión corporal. Editorial Gustavo Gili, S.A. Barcelona, 1979.
6. Bobes Naves, María del Carmen: El diálogo. Estudio pragmático, lingüístico y literario. Editorial Gredos S.A. Madrid, 1992.
7. Bobes Naves, María del Carmen: Semiología de la obra dramática.

Arco / Libros S.L. Madrid, 1997. Arco / Libros S.L. Madrid, 2001.

8. Bobes Naves, María del Carmen: Semiótica de la escena. Análisis comparativo de los espacios dramáticos en el teatro europeo.

9. Bordieu, Pierre: Las reglas del arte. Génesis y estructura del campo literario. Editorial Anagrama, Barcelona, 2005.

10. Brown, Gillian, y Yule, George: Análisis del discurso. Visor Libros S.L. Madrid, 2005.

11. Davis, Flora: La comunicación no verbal. Alianza Editorial, Madrid, 1981.

12. Elam, Keir: Semiotica del teatro. Il Mulino. Bologna, 1988.

13. Font, Carme : Cómo crear emoción en la literatura. Una guía para lograr la mejor expresión de los sentimientos. Alba Editorial, S.L.U., Barcelona, 2008.

14. Font, Carme: Cómo diseñar el conflicto narrativo. Claves para comprender y encauzar la tensión literaria. Alba Editorial, S.L.U., Barcelona, 2009.

15. García Jiménez, Jesús: Narrativa audiovisual. Ediciones Càtedra S.A. Madrid 1993.

16. García Márquez, Gabriel: Cómo se cuenta un cuento. Escuela Internacional de Cine y Televisión. Ollero & Ramos, Editores, S. L. San Antonio de los Baños (Cuba), 1995.

17. Guillén Nieto, Victoria: El diálogo dramático y la representación escénica. Institut de Cultura Juan Gil-Albert. Generalitat Valenciana. Conselleria d'Educació i Ciència. Alacant, 1994.

18. Halac, Ricardo: Escribir Teatro. Dramaturgia en los tiempos actuales. Ediciones Corregidor. Buenos Aires, 2006.

19. Helbo, André, et al.: Semiología de la representación. Teatro, televisión, comic. Editorial Gustavo Gili S.A. Barcelona, 1978.

20. Herman, Vimale: Dramatic Discourse. Dialogue as interaction in plays.Routledge. London, 1995.

21. Hormigón, Juan Antonio: Trabajo dramatúrgico y puesta en escena. Volúmenes I y II. Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena de España. Madrid, 2002.

22. Hormigón, Juan Antonio (editor): Del personaje literario-dramático al personaje escénico. Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena de España. Madrid, 2008.

23. Howard Lawson, John: Teoría y técnica de la Escritura de Obras teatrales.Publicaciones de la Asociación de Directores de Escena de España. Madrid, 1995.

24. Kowzan, Tadeusz: Literatura y espectáculo. Taurus Ediciones, 1992.

25. Lavandier, Yves: La dramaturgia. Los mecanismos del relato: cine, teatro, ópera, radio, televisión, cómic. Ediciones Internacionales Universitarias, S.A. Pamplona, 1997.

26. Luckhurst: La palabra que empieza por D. Dramaturgia, dramaturgismo y asesoría literaria en el teatro desde el siglo XVIII. Editorial Fundamentos, Madrid, 2008.

27. Llanos López, Rosana: Historia y teoría de la comedia. Arco Libros S.L. Madrid, 2007.

28. Marinis, Marco de: Semiotica del teatro. L'analisi testuale dello spettacolo. Gruppo Editoriales Bompiani. Milano, 1982.

29. Marinis, Marco de: Entendre el teatre. Perfils d'una nova teatrologia. Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Barcelona, 1998.

30. McKee, Robert: El guión: sustancia, estructura, estilo y principios de la escritura de guiones. Alba Editorial, S.L.U. Barcelona, 2002.

31. Parker, Philip: Arte y ciencia del guión. Una completa guía de iniciación y perfeccionamiento para el escritor. Ediciones Robinbook, Barcelona, 2003.

32. Pavis, Patrice: Voix et images de la scène. Pour une sémiologie de la réception. Presses universitaires de Lille. Arras, 1985.

33. Pavis, Patrice: Vers une théorie de la pratique théâtrale. Voix et images de la scène. Presses universitaires du Septentrion. Paris, 2000.

34. Polti, Georges: L'art d'inventer les personnages. Editions d'Aujourd'hui. Plan de la Tour, 1980.

35. Polti, Georges: Las 36 situaciones dramáticas. Editorial La Avispa, S.L., Madrid, 2000.
36. Sánchez, José A.: Dramaturgias de la imagen. Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha. Cuenca, 2002.
37. Sarrazac, Jean-Pierre (director): Lèxic del drama modern i contemporani. Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona. Barcelona, 2009.
38. Schmidt, Siegfried J.: Teoría del texto. Ediciones Cátedra S.A., Madrid, 1977.
39. Spang, Kurt: Teoría del drama. Lecturas y análisis de la obra teatral. Ediciones de la Universidad de Navarra, S.A. Pamplona, 1991.
40. Tusón Valls, Amparo: Anàlisis de la conversación. Editorial Ariel, S.A. Barcelona, 2010.
41. Ubersfeld, Anne: Semiótica teatral. Cátedra / Universidad de Murcia. Madrid, 1989.
42. Vorhaus, John: Cómo orquestar una comedia. Los recursos más serios para crear los gags, monólogos y narraciones cómicas más desternillantes. Alba Editorial, S.L.U. Barcelona, 1994.

Última revisió: Novembre 2025